

Magistratul oraşului Râmnic

Bogdan Dumitru Aleca
aleca.bogdan@gmail.com

Analizând Regulamentele Organice, A. D. Xenopol remarcă faptul că noua legiuire „constituie un progres simțitor asupra stării haotice de mai înainte. El introduce reguli fixe și statornice în locul chibzuirii momentane și a bunului plac, restrânge arbitrariul, înlocuindu-l cu norme diriguitoare, introduce răspunderea legală în locul responsabilității, pune, pentru prima oară în societatea românească, interesul public ca ceva superior celui individual (...); ideea statului se naște pentru prima oară la români în concepția ei modernă, ca viață a unui tot, întocmit pe norme obștești, adică pe legi”. Noua legiuire a dus reglementări stricte și în ceea ce privește organizarea vieții municipale în Valahia, o serie de atribuții referitoare la administrarea orașelor fiind lăsate în seama unor Sfaturi Orășenești alese pe o perioadă de un an și care desemnau, din rândul propriilor membrii, o putere executivă, Magistratul orășenesc, alcătuit din prezident, secretar și casier – „mădulariile Magistratului” – și un număr de doi supleanți, care să preia atribuțiile titularilor, atunci când aceștia erau în imposibilitatea de a și le exercita. Sfatul Orășenesc al Râmnicului era compus din deputații desemnați de alegătorii din cele cinci mahalale ale orașului: cei mai mulți deputați, 5, aparțineau mahalalei Sf. Paraschiva (aleși de 46 mahalagii cu drept de vot), urma Mahalaua Sf. Gheorghe cu 4 deputați (aleși de 35 de mahalagii cu drept de vot), mahalaua Tuturor Sfinților cu 3 deputați (aleși de 28 de mahalagii cu drept de vot), mahalalele Maicii Domnului și Sfântul Dumitru cu câte 2 deputați (aleși de câte 17 mahalagii cu drept de vot)¹. Pe data de 1 octombrie a fiecărui an, acești deputați ai mahalalelor orașului erau chemați să aleagă o nouă componentă a Magistratului Orășenesc, care să asigure conducerea municipalității vreme de un an, începând de la 1 noiembrie și până la 31 octombrie a anului următor.² Activitatea lor nu era remunerată. Alegerea „elenilor” (membrii Magistratului) era confirmată de Departamentul Treburilor din Lăuntru, iar alegerea prezidentului era „supusă întăririi „Mării Sale Preaînălțatului Domn”³.

Deputații Sfatului Orășenesc erau convocați prin cinovnic, odată pe săptămână, de regulă duminică, „după săvârșirea slujbei sfintei liturghii”, la o adunare în care se deliberau și se luau hotărâri „în folosul obștii orășenești”⁴. La 9 noiembrie 1834, prezidentul Magistratului, Alecu Bujoreanu, hotărâște ca în fiecare zi de joi și duminică a săptămânii, elenii aceluși Sfat să se adune „atât dimineața cât și după prânz pentru chibzuirea întâmplătoarelor orășenești trebuințe”. În celelalte zile ale săptămânii, „când îi va ierta îndeletnicirile și enteresurile” particulare, membrii Sfatului erau chemați la Magistrat pentru a „semna hârtiile cele lucrate după chibzuirea

¹ Arhivele Naționale – Serviciul Județean Vâlcea (în continuare A.N.- S.J.V.), fond *Primăria Orașului Rm. Vâlcea*, dos. 3/1837, f. 13.

² *Ibidem*, dos. 3/1834, f. 58.

³ *Ibidem*, dos. 3/1837, f. 158.

⁴ *Ibidem*, dos. 9/1833, f. 450.

Magistratului, *înfățișând și pricinile ce să ating de presutvie*⁵. Alecu Bujoreanu atrage atenția membrilor Sfatului Orășenesc să „nu se abată din reguli cu cusururi și întârzieri” și „nădăjduiește că vor prețui delicatețea însărcinării” pe care au obținut-o prin alegerea lor ca membri ai Sfatului orășenesc. Alături de alegerea Magistratului și dezbateră problemelor obștești, deputații mahalalelor aveau atribuții însemnate în realizarea catagrafiilor periodice impuse de legislația regulamentară.

Alegerile pentru desemnarea primului Magistrat al orașului debutează la 26 iulie 1831, când Vornicia Mare din Lăuntru cere boierilor ispravnici ai județului popularizarea începerii procesului electoral pentru desemnarea unui deputat din partea fiecărei mahalale a orașului, în vederea constituirii Sfatului Orășenesc al Râmnicului. Convinse că „îngrijirea de toate cele ce privesc la buna fericire a unui oraș nu poate fi mai bine încredințată decât aceluia care mai cu deosebire să folosească din trântul”⁶, autoritățile locale au popularizat acțiunea timp de trei duminici consecutive în bisericile din fiecare mahalala, iar în ce-a de a patra duminică mahalagii cu vârsta de peste 25 de ani s-au întâlnit „în casa preotului sau în casa vreunui alt din mahalagii” pentru alegerea unui deputat al mahalalei în Sfatul Orășenesc. Eligibilitatea era supusă unor anumite condiții: candidatul trebuia să aibă vârsta de peste 25 de ani și o proprietate în valoare de cel puțin 3000 lei⁷.

Primul „prezident” (președinte) al Magistratului Orășenesc a fost Ghiță Capeleanu în perioada noiembrie 1831 - ianuarie 1832, ajutat de Mihalache Orumolu, pe post de casier. Acesta nu și-a putut duce mandatul până la capăt, fiind contestat încă din decembrie 1831 de Mihalache Stegaru și alți 12 deputați ai Sfatului Orășenesc. Într-o jalbă adresată Vorniciei Mari din Lăuntru, aceștia arată lipsa de „deprindere” a celor aleși „a cunoaște ce au a să săvârși de către acel Sfat”, precizând că, din această cauză, au „așezat, atât pă prezident, cât și pă mădulari, oameni nepotriviți la haracter”, lucru ce a provocat nemulțumirea „hălăduitorilor orășeni”, dar și pe aceea a Ocârmuirii Județene⁸. Membrii Magistratului li se reproșă faptul că „mai niciodată nu sunt adunați la Casa Sfatului, după cum coprinde instrucția, ci mai totdeauna să află risipiți pă afară, pă la țară și la alte trebuințe ale lor”. Începând cu luna februarie a anului 1832, este numit un nou Magistrat în următoarea componență: președinte - medelnicerul Costache Sterian, alături de „mădulariile” Ștefan Davidescu - casier, Ghiță Iovipale - secretar și Florea Marinovici.⁹ În luna martie a aceluiași an, Florea Marinovici demisionează din funcția deținută în cadrul municipalității, din cauza lipsei timpului necesar îndeplinirii îndatoririlor, el fiind și staroste negustorilor și meseriașilor din oraș, precum și unul dintre „neguțătorii orânduși la Tribunal când să întâmplă cercetare din pricini neguțătoarești”¹⁰. Alegerile organizate pentru desemnarea unui înlocuitor al celui demisionar îl dau câștigător pe Costandin Nicolantin, „fostul de mai înainte staroste al neguțătorilor și meseriașilor”.

⁵ *Ibidem*, dos. 3/1834, f. 8-8v.

⁶ *Idem*, fond. Prefectura Județului Vâlcea, dos. 86/1831, f. 2.

⁷ *Ibidem*, f. 1.

⁸ *Ibidem*, f. 40.

⁹ *Ibidem*, f. 47.

¹⁰ *Ibidem*, f. 52.

Atribuții. Regulamentul orașenesc, aprobat după 1832, a fixat anumite atribuții specifice ale acestui for municipal. O parte dintre acestea se refereau la administrarea orașului: pavarea străzilor cu piatră, obligarea locuitorilor de a aduna gunoaiile de prin curți și de pe ulițe, avizarea noilor construcții ridicate în cuprinsul orașului, asigurarea iluminatului public, paza contra incendiilor, stârpirea câinilor vagabonzi din cuprinsul orașului, asigurarea unui coșar al urbei, ocrotirea sănătății populației, asigurarea pazei de noapte a orașului. Magistratul îndeplinea și rolul unui notar modern, în sensul în care era abilitat a adevăra acte ale cetățenilor: vechilimele, zapise, învoieli etc.

Magistratul orașenesc avea și atribuții cu caracter economic. Acestuia îi revenea obligația de a verifica măsurile cu care negustorii își comercializau mărfurile, înlocuind astfel pe comisarii orânduiți în acest scop până atunci. Pentru aceasta, instituția deținea măsuri standard trimise de la București și două peceti cu care atesta calitatea ocalelor și cântarelor folosite în comerțul din piețele orașului. În cazul în care negustorii erau prinși „vânzând lipsă și cu măsuri nedrepte”, Magistratul cerea polițaiului orașului aplicarea „*strafului*” (amenzii) de 50 de lei, sumele astfel strânse devenind venituri la bugetul orașului. În anul 1834, una din peceti (cea de cântare) dispărea. Ancheta a arătat faptul că fusese furată de robul Sfintei Episcopii, Grigorie Țiganul, care, în schimbul unor sume de bani, pecetluia cu ea cântare măsluite, aducând prejudicii însemnate cetățenilor orașului.

Totodată, Magistratul lua măsurile necesare pentru asigurarea aprovizionării orașului cu mărfuri de primă necesitate. În acest sens, organiza licitații pentru „*contraccii*” unor monopoluri precum comercializarea în cuprinsul orașului a produselor de primă necesitate ca pâinea, carnea sau lumânările de seu și veghea asupra calității acestor produse, orice abatere de la calitate fiind taxată prin amenzi.

Magistratul colabora cu polițaiul orașului pentru asigurarea hranei și a îmbrăcăminteii arestaților din penitenciarul care funcționa în oraș. Începând cu data de 5 mai 1833, potrivit art. 15, cap. 2 din noul proiect al Regulamentului Temnițelor adoptat de Adunarea Obștească a Țării Românești, sumele necesare pentru asigurarea hranei arestaților și „*a celorlalte trebuințioase cheltuieli*” erau asigurate de municipalitate, aceasta urmând a-și compensa cheltuielile cu „*bani ce să vor strânge din lucrul arestanților*”¹¹. Din cauză că „*orașanii nu se întrebuințează cu lucru de la arestați*”, Magistratul Orașului Râmnic a înregistrat, de-a lungul întregii sale istorii, un deficit constant între sumele cheltuite pentru condamnați și cele care îi reveneau din munca acestora la cetățenii urbei.

Un rol din ce în ce mai important revine municipalității în asigurarea respectării normelor de urbanism impuse după adoptarea Regulamentelor Organice. La 28 februarie 1833, Magistratul anunță „*toți hălăduitorii orașeni că de acum înainte oricare va clădi binale la uliță, mai întâi să pune în îndatorire ca să dea în cunoștința sa ca să meargă unul din mădularile Sfatului spre a chibzui și a hotărî lucrarea după poziția locului și ființa trebuinții*”. Cei care nu respectau reglementările se vedeau în situația ca lucrările preconizate să fie declarate „*zadarnice și neîngăduite*”, autoritățile intervenind cu hotărâre pentru a împiedica construcții realizate după bunul plac al proprietarilor¹².

¹¹ Idem, *Primăria Orașului Rm. Vâlcea*, dos. 8/1833, f. 1.

¹² *Ibidem*, dos. 13/1833, f. 1.

Proprietarilor de imobile cu ieșire la ulițele târgului li s-a impus retragerea gardului cu „*patru palme hotărâte*” din cauza ulițelor strămtorate ale „*politii*” (orașului) ce împiedicau „*trecerea de cară*”.

Veniturile. Reformele regulamentare au vizat și modificarea sistemului de impozite existent până la acea dată în Țara Românească. Noii instituții orășenești i-au fost repartizate o serie de venituri care să îi asigure funcționarea: impozitul pe clădiri și terenuri, zeciuiala (a 10-a parte din dijma sau patenta datorată visteriei statului de muncitori, plugari, respectiv patentari) și accizele (impozitul pe mărfurile accizabile care intrau în oraș precum alcoolul și tutunul). Documentele financiare ale Magistratului nu atestă încasarea primului impozit la Râmnic, conform legislației el fiind plătit numai de cei cu clădiri ridicate pe ulițe „*cu caldarâm*”. O „*socoteală a Casei Magistratului*” pe anul 1836-1837 arată că veniturile realizate din zeciuiala plugarilor și patentarilor se ridicau la suma de 2045 lei, parale 60, iar cele produse de impozitarea mărfurilor accizabile la totalul de 5064 lei. Veniturile erau completate de amenzile aplicate „*pentru abateri și vânzări cu lipsuri și ștrafuri de la vite pentru stricăciunea holdelor*”, prin valorificarea mărfurilor de contrabandă confiscate și „*folosul agonisit din munca arestanților*”. Încasările bugetare anuale se ridicau la suma de 8891 lei și 51 parale, din care cheltuielile municipalității pe an pentru salarii, chirii și alte asemenea ajungeau la valoarea de 2919 lei, parale 26. Sumele rămase erau alocate numai în „*trebuința*” orașului, precum „*înfrumusețarea și curățirea acestuia*”. Lucrările de investiții în care Magistratul Orășenesc s-a implicat de-a lungul existenței sale (aducțiunea apei în oraș, repararea cișmelelor publice, construcția sediului școlii orășenești, pietruirea ulițelor) au fost grevate, însă, de obligația de a împrumuta cu sume considerabile de bani lucrări de investiții pe care autoritățile centrale le hotărâu în alte orașe și târguri ale Principatului. La nivelul anului 1837, nu mai puțin de 18.176 lei parale 81, constituiau astfel de împrumuturi pentru obiective precum „*clădirea cazermilor de la Zimnicea (5000 lei), facerea carantinei de la Turnu Severin (5000 lei)*” și către particulari: Anghel Băcanu, contracțiul de lumânări - 5000 lei și visterul Nicolae Giulescu - 3176 lei, parale 81. Dobânda la banii împrumutați se ridica la 583 lei, parale 40, sumă inclusă, de asemenea, în veniturile municipalității.¹³

Legislația regulamentară prevedea ca Magistratul să arendeze colectarea impozitelor pentru mărfurile accizabile intrate în oraș. Prima astfel de licitație pentru vânzarea accizelor este câștigată de Dimitrache Bobescu contra sumei de 2340 lei, dar prețul este socotit prea mic raportat la „*mărimea și populația aceluia oraș*”. Magistratul Râmnicului este însărcinat de Ocârmuirea Județului să „*îngrijească pentru strângerea*” veniturilor din accizele pe vin, băuturi spirtoase și tutun, până la „*găsirea unui mușteriu cu preț mai mare*”, în acest scop fiind angajați paznici pentru barierele urbei, care să raporteze cantitățile de mărfuri ce intrau în oraș și care erau supuse accizării.

Personalul. În îndeplinirea sarcinilor sale, Magistratul a avut o serie de angajați, cu atribuții specifice, al cărui număr a evoluat constant, pe măsură ce atribuțiile sale deveneau tot mai variate. Cel mai important, prin prisma sarcinilor și a continuității în slujbă, a fost cinovnicul Magistratului. Acesta populariza în cuprinsul orașului măsurile luate de municipalitate, urmărea introducerea în oraș a mărfurilor

¹³ *Ibidem*, dos. 2/1838, f. 62.

accizabile (alcool, tutun) pentru a fi supuse taxării, convoca membrii Sfatului orașenesc la ședințele periodice, facilita relația instituțională cu poliția orașului și Ocârmuirea Județeană. Adoptarea unor reguli de sistematizare a orașului a adus cinovnicului noi atribuții în privința verificării respectării acestora. La solicitarea cetățenilor urbei, acesta se deplasa la locul construcției și „*supunea la cunoștința cinstitului Magistrat*” cele constatate, pentru eliberarea „*biletului*” (autorizației) de construcție.¹⁴

Obligația de a se raporta săptămânal către Comitetul Carantinelor starea de sănătate a populației și eventuale focare de epidemie din oraș, necesitatea asigurării pazei de noapte, în lipsa unui personal polițienesc suficient, au determinat angajarea a doi vătășei, pentru cele două „*vopsele*” (sectoare) ale orașului, de negru și de roșu. Dintr-un zăpis ce a stat la baza angajării unui astfel de vătășel în „*mahalaua de vopseaua roșie*”, aflăm obiectivele activității sale: „*să fiu dator ca pă toată ziua a merge pă la toate casele din această mahala ca să dau bună dimineața și să întreb starea sănătății, și fiind sănătoși sau bolnavi să fiu dator ca pă toată ziua să mă duc la preotul bisericii al mahalalei și să-i spui să-mi facă raport după spusul meu și acel raport să am a-l duce la cinstita poliție. Și m-am bine învoit să îmi dea pă toată luna câte taleri 20. Și iarăși să am priveghere asupra celor ce intră în oraș cu vase cu rachiu sau cu vin sau spirt ori cu tutun sau tabac; de loc, în acel minut, să am a merge la cinstitul Magistrat (...)*”¹⁵. Plata salariului vătășeilor de către locuitorii mahalalelor și nu de către Magistrat, mulți eschivându-se de la această obligație, violențele polițaiului orașenesc față de aceștia au făcut ca slujba să nu fie una dorită, ci mai mult, să se ajungă la încadrarea cu forța a unor cetățeni ca vătășei ai municipalității. În aceste sens, Ocârmuirea Județului cere Subocârmuirii Plășii Râmnicului „*să găsească pe unul din plugarii orașului destoinic pentru însărcinarea aceasta (...) și de-a dreptul să-l trimiță acestui cinstit Magistrat*”. Jalbele adresate diriguitorilor orașului arată motivele pentru care cu greu se găseau persoane dornice de a ocupa cele două posturi: „*nu pot a mai sluji căci sunt silit de dumnealui polițai totdeauna cu bătăi și cu înjurături, și nici leafa mea multă, puțină nu poci a o scoate după la mahalagii*”¹⁶. La 10 iulie 1839, vătășelul din vopseaua neagră, la numai 2 luni de la angajare, cere Magistratului să „*chibzuiască cele de cuviință, că eu din așa bătaie grozavă ce m-au bătut dumnealui polițaiul nu mai sânt putincios de azi înainte a mai sluji vătășel*”¹⁷. În 1837, Magistratul hotărăște să plătească din bugetul municipalității salariile celor doi slujbași, dar lipsa fondurilor suficiente face să se revină la situația anterioară. Pentru asigurarea veniturilor vătășeilor, din septembrie 1842, salariul de câte 200 de lei pe an al acestora era strâns chiar de Magistrat de la cele 299 de familii ale orașului (câte un leu și 14 parale de familie), realizându-se, astfel, o economie de un leu și două parale pentru fiecare locuitor, pe an¹⁸.

Magistratul a intenționat folosirea acestor vătășei pentru paza culturilor agricole de stricăciunile produse de animalele orașenilor, dar ideea nu s-a materializat din cauza opoziției polițaiului Râmnicului, care vedea în noile atribuții o piedică în îndeplinirea

¹⁴ *Ibidem*, dos. 5/1838, f. 8.

¹⁵ *Ibidem*, dos. 11/1833, f. 31.

¹⁶ *Ibidem*, f. 64.

¹⁷ *Ibidem*, f. 87.

¹⁸ *Ibidem*, f. 179.

sarcinilor de bază ale vătășeilor. Necesitatea protejării holdelor „*din pricina stricăciunii rodului ce poate aduce vitele*”, a obligat, însă, municipalitatea să angajeze câte un porcar și un văcar, de la începutul lunii mai și „*până la culesul rodului*” pentru a preveni „*supărarea ce poate cerca hălăduitorii*”. Plata simbriei era suportată de proprietarii vitelor, în funcție de numărul acestora: 60 parale pentru o vita mare, 1 leu pentru un porc¹⁹.

Obligația Magistratului Orășenesc de a asigura iluminatul public pe timp de noapte, îi impune angajarea a doi cetățeni ai orașului pentru „*aprirea felinarelor prin târg și strejuire pe fiecare noapte spre ferirea târgului de orice bântuire s-o putea întâmpla de către făcători de rău sau de foc*”²⁰. Ca și în cazul vătășeilor, plata simbriei acestor paznici era asigurată tot de contribuția obligatorie a „*fiecărui neguțător de orice treaptă*” cu suma de doi sfanți, problemele apărute în cazul vătășeilor repetându-se și în privința noilor slujbași. În noiembrie 1839, un raport al poliției anunță Ocârmuirea Județului că „*paznicii târgului s-ar fi tras din slujbă nepăzindu-și strejuirea și aprirea felinarelor, din pricină că dinspre acel Sfat nu li s-ar fi răspuns simbria adunată după la târgoveși la Magistrat, spre a se urma regulat răspunderea simbrii*”²¹.

Într-un raport înaintat Ocârmuirii Județului Vâlcea de către polițaiul orașului, la 19 mai 1833, se atrage atenția asupra numeroaselor cazuri de atacuri ale câinilor din oraș asupra „*oamenilor și copiilor*”, atacuri determinate de „*înmulțirea câinilor în acest oraș*”. Măsura luată de Magistratul orașului a fost angajarea „*unui omorător de câini cu plata de lei 15 la lună*”, obligat să ucidă câinii „*ce vor avea năravul mușcării, după știința și încredințarea orășenilor*”, evitând „*câinii trebuincioși, ce vor fi însemnați*”. Acesta era obligat a transporta leșurile „*afară din oraș și să le îngroape în pământ, în groapă adâncă*”²².

În domeniul sănătății populației, Magistratul face eforturi deosebite pentru aducerea la Râmnic a unui doctor permanent al orașului, care să asigure asistența medicală oamenilor săraci ai urbei, ce nu își permiteau „*abonarisirea*” la astfel de servicii. Începând din anul 1839, Magistratul obține permisiunea Departamentului Treburilor din Lăuntru de a contribui cu suma de 2000 de lei din bugetul local la plata salariului doctorului orașului, Ziegler, contra acestei sume medicul fiind obligat să răspundă solicitărilor venite din partea cetățenilor „*scăpătați ai politii*”²³, neabonariși” la serviciile sale medicale. Din ianuarie 1844, Magistratul a preluat asupra sa plata salariului de 100 de lei pe lună al unei moașe a orașului „*înzestrată cu învățătură și aplicată practic*”²⁴, iar din anul 1846 i-a revenit sarcina susținerii financiare a „*spitalului venericesc*”, stabiliment pe care autoritățile centrale au luat hotărârea de a-l deschide în „*toate orașele în care nu există spital*”, pentru tratarea „*bolii venerice care s-a cuibărit iarăși prin cele mai multe locuri ale Principatului*”²⁵.

¹⁹ *Ibidem*, dos. 17/1832, f. 51.

²⁰ *Ibidem*, dos. 12/1833, f. 9.

²¹ *Ibidem*, dos. 11/1833, f. 99.

²² *Ibidem*, dos. 11/1833, f. 18.

²³ Orașului.

²⁴ A.N.- S.J.V. fond *Primăria Orașului Rm. Vâlcea*, dos. 11/1843, f. 7.

²⁵ *Ibidem*, dos. 11/1843, f. 1.

Un rol important l-a avut municipalitatea în susținerea procesului educațional și a demersului de construcție a localului primei școli publice din Râmnic. Magistratul asigura plata chiriei localului de școală, achiziționarea mobilierului și a tuturor cheltuielilor necesare realizării actului educațional. În urma „reviziei” școlii publice, din iunie 1833, „mai mulți domni boieri și alte persoane însemnate și de cinste, cât din cei mai de căpetenie, atât și din starea mai de mijloc”²⁶ au hotărât construcția unui local nou de școală prin contribuția voluntară, în bani și materiale, a locuitorilor orașului. Un rol determinant în începerea lucrărilor l-au avut președintele Magistratului, Alecu Bujoreanu și casierul instituției, Florea Marinovici, primul punând la dispoziția municipalității pe care o conducea un teren pentru construcția școlii, piatra, cărămizile și varul necesare, iar cel de al doilea împrumutând instituția cu suma de 100 de galbeni, capital de lucru. Din cauza greutăților materiale, neînțelegerilor apărute în sânul comunității, numai în ianuarie 1837 este dată în folosință prima sală de clasă a școlii, localul fiind finalizat în cursul anului 1843, cu eforturi foarte mari din partea Magistratului, lipsit de fonduri suficiente pentru susținerea unui astfel de proiect.

Sediul. Magistratul Orașului Râmnic, pe toată durata existenței sale, nu a avut un sediu propriu, funcționând, de regulă, în încăperi puse la dispoziție în casa președintelui său - schimbându-și astfel sediul odată cu schimbarea componenței sale -, sau în case închiriate de la cetățeni ai orașului. În ianuarie 1838, autoritățile locale, „având neapărată trebuință pentru încăperea caștelariei sale”, închiriază casele lui Ghiță (Gheorghe) Vlădescu (fostul președinte până în noiembrie 1837) cu suma de lei 157, parale 20, pentru ca în ele să funcționeze sediul instituției²⁷.

Schimbarea Magistratului. La data de 1 octombrie a fiecărui an, debutau alegerile pentru o nouă componență a Magistratului Orașenesc, deputații mahalalelor fiind convocați să desemneze echipa „ce are să conducă cinstitul Magistrat pã viitorul an”, începând cu data de 1 noiembrie²⁸. Perioada era foarte prost aleasă, majoritatea deputaților având vii și moșii în afara orașului și fiind plecați din localitate, pentru organizarea strănerii recoltei. Se prelungea, astfel, perioada alegerilor, fiind depășită data de 1 noiembrie ca termen limită de desemnare și investire a noii conduceri a Magistratului. Odată aleasă componența municipalității ce avea să conducă destinele urbei pe o perioadă de un an, se trecea la predarea gestiunii de către fostul complet, președintele acestuia trecând în revistă reușitele instituției pe care a condus-o. La finele unui astfel de mandat, Alecu Bujoreanu, președinte al Magistratului între 1 noiembrie 1834 și 1 noiembrie 1835, prezintă ca realizări „îndestularea orașului cu producturile de hrană, stăruința neadormită pentru strângerea capitalului casei Magistratului ce l-am găsit înprăștiat pe la unii, alții, adunarea zestrii Sfatului, neînconținută silință spre adunarea banilor de la prenumărații școalei, adunarea delelor (dosarelor) de anii trecuți de la alte complecturi și trimiterea la arhivă, ținerea presudsvii magistratului și cancelariei în casele mele pentru nezătignirea lucrărilor următoare cât și pentru economia de lumânări și lemne”²⁹. Urma predarea gestiunii financiare. Până la 20 octombrie ale fiecărui an se „revizuiu socotelile Magistratului”, acesta având obligația

²⁶ *Ibidem*, dos. 9/1833, f. 1.

²⁷ *Ibidem*, dos. 2/1838, f. 73.

²⁸ *Ibidem*, dos. 3/1834, f. 58.

²⁹ *Ibidem*, dos. 3/1845, f. 45.

a „săvârși toate rămășițele de bani ce va fi având și să se îngrijească a-și avea socotelile lămurite și în cea mai bună stare”, pentru ca de la 1 noiembrie să „*intre în lucrare noii mădulari*”³⁰.

Predarea atribuțiilor către noii membrii ai Magistratului nu a fost întotdeauna ușoară, mai ales dacă cei înlocuiți puneau piedici transferului de responsabilitate. Se mărea astfel și mai mult perioada în care la nivelul orașului se crea un vid de autoritate, iar problemele urbei erau neglijate. Noul Magistrat adresa membrilor fostului Sfat Orășenesc o serie de întrebări, la care vechii responsabili răspundeau, și astfel, cei nou aleși se familiarizau cu problemele administrative. Dintr-un astfel de chestionar cu întrebări și răspunsuri, păstrat în arhivele vâlcene, putem desluși mecanismul instituțional de transfer de responsabilitate între membrii vechiului și noului Sfat Orășenesc ales. În final se realiza transferul inventarului mobil al Magistratului. La nivelul anului 1834 acesta dispunea de 4 scaune, 2 sfeșnice alamă, câte o mucară³¹, foarfece, călimară, pecete pentru pecetluirea hârtiilor, pecete pentru pecetluirea ocalelor, o hartă a Valahiei, cumpănă pentru drămuit, cu dramurile ei, un postav de masă, un felinar, un cântar, o piatră pentru trasul galbenilor, două table de lemn zugrăvite și două banițe pecetluite. Toate aceste lucruri alcătuiau „*tacâmul cancelariei*” și erau predate odată cu dosarele și celelalte hârtii ale cancelariei. În anul 1834, au fost predate noului Sfat Orășenesc, 39 de dosare, 38 de condici, condicuțe și registre și două Regulamente ale Sfaturilor Orășenești.³²

Nu întotdeauna cei aleși și-au îndeplinit cu conștiinciozitate atribuțiile, acestea necesitând timp, bani și neglijarea afacerilor personale pentru o slujbă neplătită. O situație deosebită s-a înregistrat în anul 1837, în timpul prezidenției lui Gheorghe Vlădescu, activitatea Magistratului fiind, practic, paralizată. În urma reclamațiilor, o anchetă realizată de o comisie trimisă de la București relevă abateri grave ale membrilor Magistratului de la „*însărcinările ce pasă asupra-le*”: „*o parte din hârtii sunt regularisite, dar nesăvârșite, iar multe altele neregularisite*”³³. În august 1837, Grigore Davidescu, casierul Magistratului Orășenesc, supune atenției prezidentului acestui for 22 de probleme nerezolvate în orașul Râmnic din cauza neîndeplinirii atribuțiilor de către membrii săi, printre care: „*amorțirea celei din nou școală*”, „*stricarea cișmelilor*”, „*meremetul odăilor dumnealui Barbu Vânturescu, unde au fost școala*”, „*ivita lipsă de pâine din cauză că nu s-au făcut cișniui*”, „*nepăzirea formelor de către cei ce fac din nou clădiri și meremeturi, zidiri și înprejmuiri de închisori*”, „*lipsa unui vătășel de un îndelungat curs de vreme*”, alte îndatoriri financiare și jalbe „*neregularisite*” de către Magistrat.³⁴

Memoria documentelor ne dezvăluie, după veacuri, treptata cristalizare a rolului autorităților orășenești alese de comunitate în organizarea unei vieți urbane moderne în Râmnic, adaptarea treptată la „spiritul veacului”, „învățarea” de către burghezia în formare a asumării unor atribuții importante pentru obște și, implicit, crearea cadrelor specializate pentru dezvoltarea unei administrații moderne. Pe de altă

³⁰ *Ibidem*, dos. 3/1837, f. 26.

³¹ Obiect cu care se stingea flacăra lumânărilor.

³² A.N.- S.J.V. fond *Primăria Orașului Rm. Vâlcea*, dos. 3/1834, f. 11-11v.

³³ *Ibidem*, dos. 2/1837, f. 17.

³⁴ *Ibidem*, f. 12-13.

parte, documentele de arhivă prezintă și imaginea unei municipalități incipiente, confruntată cu lipsa unor cunoștințe necesare îndeplinirii sarcinilor cu care era investită, a mijloacelor materiale necesare dezvoltării unei reale autonomii locale în domenii vitale pentru comunitate: siguranța publică, ocrotirea sănătății, îmbunătățirea actului educațional, dezvoltarea orașului. Mai mult, documentele prezintă modul cum modernizarea vieții orășenești a determinat o sarcină fiscală în plus pentru comunitate, pentru mica burghezie locală alcătuită din negustori și mici meseriași, pe umerii căreia a apăsător o mare parte din sarcina susținerii financiare a unor servicii publice menite să îi facă existența mai ușoară: iluminatul public, paza de noapte, construcția unor clădiri pentru instituții de interes obștesc, plata personalului în creștere al municipalității.

Résumé

Le Règlement Organique a réussi l'organisation d'une vie municipale moderne dans les villes et bourgs de Valachie. La nouvelle législation donnait aux villes le droit de s'administrer librement et d'élire leurs maires et échevins. On formait ainsi un Magistrat de la ville, composé d'un président, un secrétaire, un cassier et deux membres suppléants élus chaque année parmi les députés des faubourgs de la ville de Râmnic. La nouvelle institution avait de nombreuses attributions en ce qui concerne l'administration de la ville, l'éducation, la santé et la sécurité de la population. Pour accomplir tous ces devoirs, la municipalité avait un personnel spécialisé qui surveillait la mise en œuvre de ses décisions et de la législation nationale: règlements de santé, de nettoyage des chemins, les règlements pour bâtir. Les revenus de la municipalité sont constitués d'impôts sur les droites d'entrée de quelques denrées, comme le tabac, l'affermage des monopoles, la dîme personnelle etc. La création de cet office de maire entraîna bien des disputes entre la nouvelle institution et les anciens comme la police de la ville et l'administration du département, mais cette administration nouvelle de la ville de Râmnic se rendra capable, par l'expérience acquise, de satisfaire à tous ses devoirs et obligations qui lui sont attachés.

(Rezumat tradus de autor)